

כ"ז בתשרי, תשע"ח
17 באוקטובר, 2017

לקט נתונים לקראת פתיחת שנת הלימודים האקדמית תשע"ח – 2017/2018

1. שנת הלימודים האקדמית תשע"ח צפויה להיפתח ב-62 המוסדות להשכלה גבוהה: 8 אוניברסיטאות מחקר, האוניברסיטה הפתוחה, 20 מכללות אקדמיות מתוקצבות, 12 מכללות חוץ תקציביות ו-21 מכללות אקדמיות לחינוך¹.

2. כ-309,530 סטודנטים צפויים ללמוד השנה לקראת תואר אקדמי בכל המוסדות הנ"ל (כולל המסלולים האקדמיים באחריות אוניברסיטאית ובאוניברסיטה הפתוחה)².
להלן חלוקת הסטודנטים הצפויה לפי תארים בתשע"ח בהשוואה לנתוני תשע"ז:

תשע"ז	תשע"ח (תחזית)	% שינוי
308,500	309,530	0.3%
233,185	232,700	-0.2%
63,000	64,615	2.6%
11,000	11,015	0.1%
1,315	1,200	-8.7%

3. מספר הסטודנטים לתואר ראשון בכלל המערכת צפוי לעמוד על כ-232,700 על פי החלוקה הבאה:

תשע"ז	תשע"ח (תחזית)	% שינוי
233,185	232,700	-0.2%
76,650	74,710	-2.5%
74,385	74,210	-0.2%
2,265	500	-77.9%
41,265	40,000	-3.1%
89,590	91,670	2.3%
54,275	56,670	4.4%
35,315	35,000	-0.9%
25,680	26,320	2.5%

¹ במניין המכללות האקדמיות לחינוך נכללות בית ברל וסמינר הקיבוצים שעברו במהלך תשע"ז ממשרד החינוך לתכנון ולתקצוב ות"ת.
² בשלב הנוכחי נתוני הלמ"ס המעודכנים ביותר הינם לשנת תשע"ז ונתוני תשע"ח הם בגדר תחזית בלבד שנעשתה ע"י מינהל ות"ת/מל"ג.
³ כולל כ-600 סטודנטים הלומדים תכנית במנהל עסקים במרכז האקדמי רופין שאינה מתוקצבת ע"י ות"ת.

בשנים האחרונות אנו עדים להאטה משמעותית בגידול במספר הסטודנטים הכולל במערכת ההשכלה הגבוהה, שנובעת בעיקר מירידה במספר הסטודנטים לתואר ראשון באוניברסיטאות, באוניברסיטה הפתוחה והאטה בגידול במספר הלומדים במכללות האקדמיות, הן המתוקצבות ע"י ות"ת והן החוץ תקציביות. מגמות אלו צפויות להימשך גם בתשע"ח, והגידול בכלל המערכת צפוי לעמוד על 0.3% בלבד, ויחול בעיקר בתארים המתקדמים. בתואר הראשון אנו נהיה עדים לירידה במספר הלומדים בכ-0.2%, שרובה נובעת מירידה במספר הלומדים באוניברסיטאות ובאוניברסיטה הפתוחה, כאמור. בהתאם למדיניות מל"ג וות"ת בנושא, תימשך הירידה המכוונת במספר הסטודנטים במסלולים האקדמיים באחריות אוניברסיטאית, ומעבר הדרגתי שלהם למכללות העצמאיות.

4. שנת תשע"ח היא השנה השנייה בישום ההסכם הרב-שנתי בין משרד האוצר לוועדה לתכנון ותקצוב לפיתוחה של ההשכלה הגבוהה בשנים תשע"ז-תשפ"ב. לתכנית מספר יעדים מרכזיים: עידוד המצוינות המדעית-מחקרית, בין היתר ע"י הגדלת המשאבים עבור תשתיות וקרנות מחקר והפיכת מדינת ישראל למעצמת ידע (Big Data), עידוד החדשנות בהוראה ושיפור איכות ההוראה, קידום הבינלאומיות בהשכלה הגבוהה וייעול המערכת. התכנית אף שמה דגש על מענה לצרכים הלאומיים ולצרכי שוק התעסוקה בהיבטים של הכשרת ההון האנושי והתאמתו לשוק התעסוקה בדגש על הגדלת מספר בוגרי מדעי המחשב, תחומי ההנדסה המבוקשים בד בבד עם חיזוק מדעי הרוח, קידום ושילוב החברה הערבית בהשכלה הגבוהה, עידוד וסיוע לחרדים בלימודים אקדמיים, הרחבת הנגישות לאוכלוסייה האתיופית וקידום וייצוג נשים באקדמיה. תכנית רב שנתית זו תזרים למערכת ההשכלה הגבוהה כ-7 מיליארד ש"ח תוספתיים בשש השנים הקרובות כך שבשנת תשפ"ב אמור לעמוד תקציב ההשכלה הגבוהה על 12 מיליארד ש"ח, לעומת 10 מיליארד ש"ח בתשע"ו.

בשנים האחרונות הואט מאוד קצב הגידול במספר הסטודנטים בכלל המערכת ובפרט לתואר ראשון, האטה שנובעת ממספר גורמים שעליהם יפורט בהמשך. ההאטה צפויה להימשך גם בחומש הנוכחי ומרבית הגידול בו יתרכז באוכלוסיות ובתחומים שהוזכרו לעיל.

5. בשנת תשע"ז למדו במוסדות להשכלה גבוהה 264,420 סטודנטים⁴. 191,915 סטודנטים למדו לתואר ראשון, 60,190 למדו לתואר שני, 11,000 למדו לתואר שלישי ו-1,315 למדו לימודי תעודה. מספר הסטודנטים שלמדו לקראת תואר ראשון באוניברסיטאות המשיך לרדת והגיע בתשע"ז ל-76,650, כתוצאה מהמשך מגמת הירידה בקמפוסים הראשיים של אוניברסיטאות המחקר בשנים האחרונות ומצמצום הפעילות האקדמית במסלולים באחריות האוניברסיטאות בן גוריון ובר אילן, והעברה הדרגתית של תכניות הלימודים במוסדות אלו למכללות העצמאיות. בהתאמה, עלה מספר הסטודנטים במכללות המתוקצבות בשנה האחרונה בכ-2,700 ל-54,275 בתשע"ז. במכללות החוץ תקציביות ירד מספרם בכ-1,000 ל-35,315 בתשע"ז, בהמשך למגמת הירידה במספר הסטודנטים במרבית המכללות החוץ תקציביות בשנים האחרונות.

מספר הסטודנטים לתואר ראשון במכללות האקדמיות לחינוך המשיך לגדול מאז תחילת העשור הנוכחי והגיע ל-25,680 בתשע"ז.

מספר הסטודנטים לתואר שני עלה בעיקר במכללות האקדמיות החוץ תקציביות (+900), ובמכללות האקדמיות לחינוך (+600).

⁴ נתונים אלה אינם כוללים את הלומדים באוניברסיטה הפתוחה ואת הלומדים בשלוחות של האוניברסיטאות הזרות הפועלות בארץ.

6. הביקוש הער ללימודי תואר ראשון והפנייתו אל המכללות האקדמיות הביאו לשינויים מרחיקי לכת במבנה המערכת ולהנחת התשתית למערכת ההשכלה הגבוהה הנוכחית. מתחילת שנות התשעים ועד השנה הנוכחית גדל מספר הלומדים לתואר ראשון ביותר מפי 3. בשלוש השנים האחרונות אנו עדים להתייצבות במספר הסטודנטים לתואר ראשון ומספרם בתשע"ז הגיע ל-191,915 בדומה לתשע"ו. להתייצבות זו חברו מספר גורמים כפי שמפורט בסעיף 7.

הגידול במספרי הסטודנטים, במהלך השנים, הביא לעלייה הדרגתית ועקבית בחלקם של הסטודנטים שלמדו לתואר ראשון במכללות האקדמיות הן המתוקצבות והן החוץ תקציביות, ובתשס"ט חצה לראשונה חלקם של הסטודנטים שלמדו במכללות האקדמיות (כולל המסלולים באחריות אוניברסיטאית) את ה-50%. במקביל המשיך לרדת חלקם של הלומדים בקמפוסים הראשיים של האוניברסיטאות, עד שבתשע"ה הגיע ל-33.8%. הכללת נתוני הלומדים באריאל בתוך נתוני האוניברסיטאות מתשע"ו העלתה, באופן טבעי, את חלקם של הלומדים באוניברסיטאות ושיעורם הגיע ל-38.7% בתשע"ז. בהתאמה ירד חלקם של הלומדים במכללות האקדמיות המתוקצבות ל-28.3%, ועם הצמצום ההדרגתי של התכניות במסלולים האקדמיים באחריות האוניברסיטאות בן גוריון ובר אילן, והעברתן למכללות העצמאיות, ירד גם אחוז הלומדים בהם ל-1.2%, כמתואר בלוח מס' 1.

לוח מס' 1: סטודנטים לתואר ראשון לפי סוג מוסד, תש"ן-תשע"ז

מכללות אקדמיות לחינוך	מכללות אקדמיות חוץ תקציביות	מכללות אקדמיות מתוקצבות	מסלולים אקדמיים באחריות אוניברסיטאית	אוניברסיטאות-קמפוס ראשי	סה"כ- אחוזים	סה"כ- מס' מוחלטים	
8.6	3.0	3.4	-	85.0	100.0	55,250	תש"ן
11.7	5.9	5.0	4.5	72.8	100.0	86,320	תשנ"ה
15.2	12.5	13.8	5.7	52.7	100.0	126,800	תש"ס
14.4	13.7	21.6	5.5	44.8	100.0	155,900	תשס"ה
11.3	18.5	28.2	4.8	37.2	100.0	178,400	תש"ע
12.8	19.4	30.8	3.2	33.8	100.0	191,690	תשע"ה
13.1	19.0	26.9	2.2	38.8	100.0	191,615	תשע"ו
13.4	18.4	28.3	1.2	38.7	100.0	191,915	תשע"ז

7. בשנים האחרונות אנו עדים למיצוי שכבת הגיל הפונה ללימודי תואר ראשון. מגמה זו נובעת ממספר גורמים: ההתייצבות בשיעורי הזכאות לבגרות, ההתייצבות בשיעור הזכאים העומדים בדרישות הסף של האוניברסיטאות וכן ההאטה בקצב הגידול של קבוצת הגיל הרלוונטית לכניסה למערכת ההשכלה הגבוהה. בעשור תש"ן-תש"ס גדלה קבוצת הגיל הממוצעת של בני 20-24 בשיעור ממוצע של כ-3.5%, אולם בשנים תש"ס-תשע"ו הואט משמעותית קצב הגידול והגיע ל-0.9% בלבד. הגורמים הללו יחד משפיעים על ההאטה הכללית בקצב הגידול של המערכת, והערכתנו היא כי מגמות אלו צפויות להימשך אף בשנים הקרובות.

8. ההאטה הכללית של מספר הסטודנטים במערכת ההשכלה הגבוהה בישראל בשנים האחרונות, המושפעת בין היתר מהתייצבות בגודל השנתון הרלוונטי נותנת את אותותיה גם במספר המוסדות להשכלה גבוהה בארץ. הצורך במיקוד מערכת ההשכלה הגבוהה בשנים האחרונות הביא לצמצום

טבעי במספר מוסדות הלימוד. בד בבד ועל מנת לייעל את המערכת ולקדם את האיכות האקדמית שלה, מתבצעים כיום שני מהלכים יזומים השזורים זה בזה: מעבר של המכללות האקדמיות לחינוך מאחריות משרד החינוך לאחריות ות"ת⁵, וצמצום מספרן, באמצעות מיזוגים וחיבורים ביניהן ועם מוסדות אחרים.

9. בשנת תשע"ז **למדו באוניברסיטאות** 128,000 סטודנטים לעומת 129,700 בתשע"ו, לאחר ירידה הדרגתית בשנים האחרונות באוניברסיטאות המחקר וצמצום מספר הלומדים במכללות באחריות אקדמית של אוניברסיטת בר אילן ואוניברסיטת בן גוריון.

מספרם של הלומדים לתואר ראשון באוניברסיטאות היה במגמת עלייה מתמדת מאז קום המדינה, והגיע לשיא של 78,715 בתשס"ד. מאז ועד היום ירד במתינות מספרם, הן מירידה הדרגתית של הלומדים בקמפוסים הראשיים של האוניברסיטאות, והן מירידה חדה יותר במכללות באחריות אקדמית של האוניברסיטאות בר אילן ובן גוריון כאמור. אם בתחילת העשור הנוכחי למדו במכללות אלו מעל ל-8,500 סטודנטים לתואר ראשון, הרי שעד היום ירד מספרם בכרבע ל-2,265, וזאת כחלק ממדיניותן של ות"ת ומל"ג לצמצם את הלימודים במוסדות הללו ולקיימם במסגרת המכללות העצמאיות. בעקבות הכללת נתוני אריאל בנתוני האוניברסיטאות מתשע"ו, הגיע מספר הלומדים לתואר ראשון ל-76,650 בתשע"ז.

מספר הסטודנטים לתואר שני באוניברסיטאות הגיע ל-39,040 בתשע"ז, עלייה של 260 בלבד לעומת תשע"ו שהתרכזה בעיקר באוניברסיטאות בר אילן, חיפה, בן גוריון ואריאל. מספר הסטודנטים שלמדו תואר שלישי עמד על 11,000 בתשע"ז, כמאה סטודנטים יותר בהשוואה לתשע"ו. העלייה במספר הדוקטורנטים חלה באוניברסיטאות תל אביב, בן גוריון וחיפה.

10. להבדיל ממגמת הירידה שאפיינה את מספר הסטודנטים לתואר ראשון באוניברסיטאות מתחילת שנות האלפיים ועד היום, גדל **מספר הסטודנטים לתואר ראשון במכללות האקדמיות** בשנים אלו בקצב מהיר מאוד של 9.6% לשנה. יחד עם זאת, מתשע"ע הואט משמעותית קצב הגידול גם במכללות האקדמיות, ומספר הלומדים בהן לקראת תואר ראשון הגיע ל-89,590 בתשע"ז.

במכללות המתוקצבות ע"י ות"ת המשיכה מגמת העלייה, ובתשע"ז למדו בהן 54,275 סטודנטים לקראת תואר ראשון, גידול של כ-2,700 סטודנטים בהשוואה לתשע"ו. מספר הסטודנטים במכללות החוץ תקציביות עלה עד שנת תשע"ג לשיא של 38,730, ומאז ירד מספרם ל-35,315 בתשע"ז, ירידה של כ-1,000 סטודנטים, בהשוואה לתשע"ו.

מספרם של **הלומדים לתואר שני במכללות האקדמיות** עדיין נמוך יחסית לזה שבאוניברסיטאות אולם נמצא רוב השנים במגמת עלייה. בתשע"ז הגיע מספרם ל-14,000, גידול משמעותי של כ-8% בהשוואה לתשע"ו, שהתרכז רובו במכללות החוץ תקציביות.

בניגוד להאטה הכללית במספר הסטודנטים הלומדים לתואר ראשון באוניברסיטאות ובמכללות האקדמיות, **במכללות האקדמיות לחינוך**, עלה מספר הסטודנטים לתואר ראשון והגיע ל-25,680 בתשע"ז, גידול של 2.4% בהשוואה לתשע"ו. מספר הלומדים לתואר שני במכללות אלו גדל בכ-9% בשנה האחרונה והגיע בתשע"ז ל-7,150.

⁵ ראה סעיף 29.

בתשע"ז המשך לרדת זו השנה השלישית מספר הסטודנטים שלמדו בקורסים לקראת תואר ראשון באוניברסיטה הפתוחה ל-41,265, כ-1,460 פחות בהשוואה לתשע"ו. מספר הלומדים לתואר שני באוניברסיטה הפתוחה גם כן ירד בכ-100 סטודנטים בהשוואה לתשע"ו והגיע ל-2,810 בתשע"ז.

11. **אנו צופים כי מספרם של הלומדים לתואר ראשון באוניברסיטאות ובמכללות (ללא האו"פ) בתשע"ח יעלה במעט ל-192,700 לעומת 191,900 בתשע"ז.**

עפ"י הערכותינו, מספרם של הלומדים לקראת תואר ראשון באוניברסיטאות ירד בתשע"ח לכ-74,710 סטודנטים, ירידה של 2.5% יחסית לשנה שעברה. הירידה מתרכזת הן בקמפוסים הראשיים של אוניברסיטאות המחקר והן במסלולים האקדמיים בחסות האוניברסיטאות.

אנו צופים כי במכללות האקדמיות יעלה מספר הלומדים הכולל לתואר ראשון ל-91,670, כ-2,080 סטודנטים – גידול של 2.3%, בהשוואה לתשע"ז. הגידול יירשם ב-20 המכללות האקדמיות המתוקצבות ע"י ות"ת, שבהן אנו צופים כי ילמדו בתשע"ח כ-56,670 סטודנטים לקראת תואר ראשון, גידול של כ-4.4% בהשוואה לתשע"ז.

ב-12 המכללות החוץ תקציביות צפוי לרדת מספר הסטודנטים לתואר ראשון בתשע"ח בכאחוז לכ-35,000.

במכללות האקדמיות לחינוך ילמדו בתשע"ח, עפ"י הערכות שהתקבלו ממשרד החינוך, כ-26,320 סטודנטים לקראת התואר "בוגר בהוראה", גידול של כ-2.5% יחסית לתשע"ז.

עפ"י ההערכות, כ-40,000 סטודנטים ילמדו לקראת תואר ראשון באוניברסיטה הפתוחה, ירידה של כ-3% לעומת תשע"ז.

12. **מספרם של הלומדים לתואר שני בכלל מערכת ההשכלה הגבוהה צפוי לעמוד בתשע"ח על 64,615 סטודנטים, גידול של 2.6% יחסית לתשע"ז. מרבית הסטודנטים לתואר שני לומדים במסלול שאינו מחקרי.**

אנו צופים כי בתשע"ח מספר הסטודנטים לתואר שני באוניברסיטאות יעלה במעט לכ-39,510. במכללות האקדמיות ילמדו השנה כ-15,070 סטודנטים לתואר שני, עליה של כ-1,070 סטודנטים – גידול של כ-7.7% יחסית לתשע"ז.

11,200 סטודנטים המהווים כ-75% מהלומדים לקראת תואר שני במכללות האקדמיות ילמדו במכללות חוץ תקציביות המתמקדות בלימודי מינהל עסקים. כ-3,870 סטודנטים ילמדו לקראת תואר שני במכללות המתוקצבות ע"י ות"ת, בתחומי האומנות, המוסיקה, מדעי החברה, מנהל עסקים, מקצועות עזר רפואיים, מדעי המחשב והנדסה, עלייה של כ-8.3% בהשוואה לתשע"ז.

אנו צופים כי מספר הסטודנטים לתואר שני במכללות האקדמיות לחינוך יעלה השנה בכ-2.5% לכ-7,330. מספר הסטודנטים לתואר שני באוניברסיטה הפתוחה צפוי לרדת בכ-4% ויגיע ל-2,700 בתשע"ח.

13. **במספרם של הסטודנטים לתואר שלישי באוניברסיטאות גם כן נרשמת בשנים האחרונות האטה. בתחילת שנות התשעים למדו באוניברסיטאות כ-3,900 סטודנטים לתואר שלישי ומספרם עלה בקצב**

מהיר מאוד עד ל-10,300 בתשס"ח. בשנים האחרונות הואט מאוד קצב הגידול במספרם של אלו ובתשע"ז למדו 11,000 סטודנטים לקראת תואר שלישי, עלייה קלה לעומת מספרם בתשע"ו.⁶ אנו מעריכים כי בתשע"ח מספר הדוקטורנטים יישאר יציב ויעמוד על כ-11,015 סטודנטים. התפלגותם של הלומדים לקראת תואר שלישי משתנה בהדרגתיות במהלך השנים בין אוניברסיטאות המחקר. בשנות השבעים והשמונים מרבית הלומדים לקראת תואר שלישי למדו בארבעה מוסדות: האוניברסיטה העברית בירושלים, הטכניון, אוניברסיטת תל אביב ומכון ויצמן למדע. במהלך שנות התשעים ושנות האלפיים ירד בהדרגה חלקם של הלומדים במוסדות הנ"ל במקביל לעלייה בשיעור הלומדים באוניברסיטת בר-אילן, אוניברסיטת חיפה ואוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

14. כ-58,750 סטודנטים צפויים להתחיל השנה את לימודי שנה א' של התואר הראשון באחד המוסדות להשכלה גבוהה, כ-1,000 סטודנטים פחות מאשתקד. עפ"י הערכתנו מספר הסטודנטים החדשים באוניברסיטאות ינוע סביב 22,750, ירידה של כ-1,300 סטודנטים לעומת תשע"ז. במכללות האקדמיות צפויים להתחיל ללמוד בתשע"ח כ-27,860 סטודנטים חדשים, בדומה לתשע"ז, מהם 17,260 במכללות המתוקצבות ו-10,600 במכללות החוץ תקציביות. מספר הסטודנטים החדשים במכללות האקדמיות לחינוך צפוי לעלות במעט לכ-8,150 בתשע"ח.

15. אחד המדדים המקובלים לבחינת הנגישות להשכלה גבוהה הוא שיעור הסטודנטים החדשים המתחילים ללמוד במוסד להשכלה גבוהה מתוך שנתון ממוצע של בני 20-24, שהיא קבוצת הגיל בה מתחילים מרבית הסטודנטים ללמוד. מדד זה נע בראשית שנות ה-90 סביב ה-23% ועלה באופן די עקבי בשנים שלאחר מכן, כחלק ממדיניות של הוועדה לתכנון ולתקצוב והמועצה להשכלה גבוהה בהרחבת הנגישות להשכלה גבוהה עד ל-49.7% בתשע"ג. בדומה להתייצבות הכללית במספר הסטודנטים, אנו רואים התייצבות בשלוש השנים האחרונות גם בשיעור זה, והוא נע סביב 48%.

16. מספרם של המועמדים ללימודי תואר ראשון באוניברסיטאות עלה באופן די רציף עד אמצע שנות האלפיים שבהן הגיע מספרם לשיא של כ-39,400. מאז החלה מגמת ירידה הדרגתית עד שבתשע"ה מספרם הגיע ל-28,455, ירידה של כמעט 11,000 מועמדים. בתשע"ו עלה מספר המועמדים ל-31,050 בעיקר כתוצאה מהכללת נתוני אריאל באוניברסיטאות.⁷ בדומה למגמה בסדרת המועמדים, גם מספר המועמדים שהתקבלו ולמדו עלה באופן די רציף עד אמצע שנות האלפיים, ובשנים האחרונות ירד באופן הדרגתי עד שהגיע לכ-19,000 בתשע"ה. בתשע"ו עלה ל-20,280. חלקם של המועמדים שהתקבלו ולמדו באוניברסיטאות נע סביב 60% בשנות התשעים והאלפיים, ועלה מתחילת העשור הנוכחי עד ל-65% בתשע"ו.

בתשס"ח התקבלו לראשונה נתוני מועמדים לתואר ראשון גם למכללות האקדמיות, ומספרם עלה מכ-38,280 בשנה זו לכ-45,100 בתשע"ו.⁸ חלקם של המועמדים שהתקבלו ולומדים עמד על כ-69% בדומה לחלקם בתשע"ו. תחומי הלימוד המבוקשים ביותר המוצעים במכללות האקדמיות הם משפטים, מנהל עסקים, מדעי החברה ומקצועות מתחום ההנדסה. שני התחומים הראשונים נלמדים ברובם הגדול

⁶ בנוסף, למדו 180 סטודנטים לתואר שלישי באריאל באישור מלי"ג יו"ש.

⁷ בשלב זה של השנה הנתונים המועדכנים ביותר בנוגע למועמדים, הקיימים ברשותנו והנאספים ע"י הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הם לתשע"ו.

⁸ קיימת חפיפה בין שתי האוכלוסיות וישנם מועמדים שהגישו מועמדותם ללימודים הן לאוניברסיטאות והן למכללות ולכן אין לסכם את מספר המועמדים בשתי האוכלוסיות. לשם הערכה, בתשע"ו היו כ-4,000 מועמדים שהגישו את מועמדותם גם לאוניברסיטאות וגם למכללות האקדמיות.

במכללות החוץ תקציביות, ומרבית המקצועות במדעי החברה וההנדסה נלמדים במכללות המתקצבות.

התפלגות המועמדים לפי תחומי לימוד שונה כמובן בין המכללות לבין האוניברסיטאות. חלקם של המועמדים באוניברסיטאות בתשע"ו גדול יותר בתחומים הנדסה, 20%, ומקצועות עזר רפואי, 12%, לעומת חלקם במכללות האקדמיות: 14% ו-8% בהתאמה. לעומת זאת, בתחומים עסקים ומדעי הניהול ומשפטים חלקם של המועמדים למכללות האקדמיות גבוה יותר בהשוואה לחלקם באוניברסיטאות: עסקים ומדעי הניהול – 19% לעומת 4.5% ובמשפטים – 13% לעומת 4%.

17. הנתונים לגבי תחומי הלימוד שהיו מבוקשים ללימודי תואר ראשון באוניברסיטאות בתשע"ו נותנים ביטוי מסוים למקצועות המבוקשים בשוק העבודה. מדד המשקף את עודף הביקוש בתחום מסוים הוא היחס שבין מספר המועמדים למספר המתחילים ללימוד את אותו התחום. בסעיף זה נפרט את תחומי הלימוד המבוקשים ביותר באוניברסיטאות בתשע"ו על פי מדדים אלו. הנתונים מוצגים בלוח מס' 2.

לוח 2: מועמדים ללימודי תואר ראשון באוניברסיטאות ויחס מועמדים למתקבל ולומד, תשע"ו (לפי מקצועות לימוד נבחרים בעדיפות ראשונה)

יחס מועמדים למתקבל ולומד	התקבלו לעדיפות ראשונה	מועמדים	
			מקצוע בעדיפות ראשונה
1.7	18,480	31,050	סך כולל
3.9	520	2,035	מזה: רפואה כללית
2.1	1,750	3,660	מקצועות עזר רפואיים
2.0	250	505	ארכיטקטורה ובינוי ערים
1.8	1,190	2,080	הנדסת חשמל ואלקטרוניקה
1.7	680	1,180	משפטים
1.6	1,285	2,095	מדעי המחשב
1.6	780	1,220	כלכלה
1.6	655	1,025	עבודה סוציאלית
1.5	80	120	מינהל עסקים
1.5	245	365	חשבונאות
1.3	735	975	פסיכולוגיה
1.3	1,255	1,650	מדעי הרוח הכלליים

יחס המועמדים ללומד לכל המקצועות באוניברסיטאות התייצב בשנים האחרונות בכ-1.7 לעומת כ-2.0 במהלך העשור הראשון של שנות האלפיים. יחסים גבוהים ממנו ניתן לראות, לדוגמא, ברפואה כללית (3.9), מקצועות עזר רפואיים (2.1)⁹ וארכיטקטורה ובינוי ערים (2.0).

⁹ בקרב המועמדים למקצועות עזר רפואיים נמנים הסטודנטים שפונים למקצועות כמו רוקחות – יחס 2.0, סיעוד – יחס 2.2, ריפוי בעיסוק – 2.0 והפרעות בתקשורת – יחס 2.1 ועוד.

מספרם של המועמדים בתחומי ביולוגיה המתרכזים בעיקר באוניברסיטאות נע סביב ה-1,500 בשנים האחרונות, ויחס המועמדים ללומד עמד על 1.6. מספרם של המועמדים בתחומי הפיזיקה, המתרכזים גם כן באוניברסיטאות, ירד בהדרגה בשנים האחרונות ל-745 בתשע"ו.

מספר המועמדים ללימודי רפואה כללית עמד על 1,125 בתש"ס ועלה עד תשס"ט ל-2,100. מתחילת העשור הנוכחי החלה ירידה ומספרם הגיע ל-1,483 בתשע"ד. בתשע"ה חלה עלייה ובתשע"ו הגיע מספר המועמדים ל-2,035.

יחס נמוך במיוחד של 1.3 מצביע על הביקוש הנמוך המאפיין את הפונים למדעי הרוח הכלליים. הביקוש הנמוך לתחום מדעי הרוח ניכר גם במגמת הירידה במספר המועמדים בשפות וספרויות ולימודים רגיונליים, בהשוואה לשנים הקודמות.

ניכרת במיוחד הירידה במספר המועמדים במדעי החברה לאורך השנים; אם לפני כעשור עמד מספרם על כ-10,000 ויחס המועמדים עמד על 1.9, הרי שבתשע"ו מספר המועמדים הגיע ל-6,715, ובהתאמה ירד היחס ל-1.4.

גם מספר המועמדים ללימודי משפטים ומנהל עסקים באוניברסיטאות הלך ופחת לאורך שנות האלפיים, כפועל יוצא מהפניית מרבית הביקוש ללימודים אלו אל המכללות האקדמיות, בעיקר למכללות החוץ תקציביות. מספרם של המועמדים ללימודי משפטים עמד בתחילת שנות האלפיים על כ-2,000 וירד בהדרגה ל-1,180 בתשע"ו, ובלמודי מנהל עסקים מספר המועמדים היה כ-500 לפני כעשור ופחת לכ-120 בתשע"ו. יחס המועמדים למתקבל וללומד בשני תחומים אלו נמצא גם הוא במגמת ירידה בתקופה זו, מכ-2.5 בתחילתה לכ-1.7 במשפטים ו-1.5 במנע"ס.

מתחילת העשור האחרון מספר המועמדים במדעי המחשב גדל בכ-600 ויחס מועמד למתקבל בשנים האחרונות יציב סביב 1.7. מספר המועמדים בהנדסת חשמל ואלקטרוניקה היה במגמת ירידה בסוף שנות האלפיים עד שהגיע לכ-1,600 בתשע"ג ומאז עלה ל-2,080 בתשע"ו, ויחס מועמד למתקבל ירד מכ-1.9 בממוצע לכ-1.7.

יש לציין כי בתקופה זו במכללות האקדמיות גם חלה עליה במספר המועמדים במדעי המחשב מכ-2,000 ל-3,100 ויחס המועמדים למתקבל היה יציב על כ-1.4. לעומת זאת בהנדסת חשמל מספר המועמדים היה די יציב ובתשע"ו הגיע ל-2,760, ויחס המועמדים למתקבל נע סביב 1.4 בשנים אלו.

18. מאז המחצית השנייה של שנות התשעים אנו עדים לשינויים שהתרחשו בנטייתם ובהתייחסותם של הסטודנטים לתואר ראשון ללימודי מדעי הטבע והטכנולוגיה לעומת מדעי הרוח והחברה. התופעה באה לידי ביטוי מסוים בלוח מס' 3 המתאר את השינויים בהתפלגות הסטודנטים לתואר ראשון על פני התחומים השונים.

בתשנ"ז למדו כ-24% מהסטודנטים לתואר ראשון את אחד ממקצועות המתמטיקה, מדעי המחשב, מדעי הטבע או ההנדסה. חלקם של אלו עלה בהתמדה עד לשנת תשס"ב, בה עבר את ה-30%, ירד במעט בשנים שלאחר מכן ובתשע"ז עלה שוב ל-30.8%. התנועות המאפיינות את ענף ההיי-טק באות לידי ביטוי בנתוני הסטודנטים הרב-שנתיים ובשנים בהן הביקוש מצד התעשייה לכ"א אקדמי בתחומים אלה גדל, גם חלקם של הלומדים מקצועות אלה עולה. בתשס"ב למשל הגיע חלקם של מי שלמדו את מקצועות המתמטיקה ומדעי המחשב ל-8.3% מהלומדים לתואר ראשון ובשנים שלאחר מכן נרשמה ירידה בחלקם של הסטודנטים עד ל-4.7% בתשס"ז. בשנים האחרונות לאור ההתפתחות המחודשת בענף חלה עליה בשיעור הסטודנטים בתחום ובתשע"ז הגיע ל-7.3% מהלומדים לתואר ראשון, כאשר בשנה האחרונה הגידול חד יותר מהשנים הקודמות. חלקם של הלומדים לימודי הנדסה

יצב פחות או יותר בשנים האחרונות ונאמד בכ-18% מכלל הלומדים לתואר ראשון ובתשע"ז עלה ל-18.9%. כאמור, אחד מיעדי התוכנית הרב שנתית החדשה הוא להמשיך את הגידול במספר הסטודנטים הפונים לתחומי ההיי טק, שאנו עדים לראשיתו בשנה האחרונה וכפי שמפורט בסעיף 19 בהמשך. חלקם של הלומדים לימודי מנהל עסקים עלה מ-6.7% בתשנ"ז ל-12% בתשע"ב, כשרב הגידול נרשם במכללות החוץ תקציביות. בשנתיים האחרונות ירד במעט והגיע ל-9.8% בתשע"ז. מספרם של הלומדים לימודי משפטים עלה מכ-6,000 סטודנטים בתשנ"ז לכ-13,850 בתשע"ז, כ-76% מהם לומדים במכללות חוץ תקציביות לעומת 38% מהם שלמדו במוסדות אלו בראשית התקופה. חלקם של הלומדים משפטים מבין הלומדים לתואר ראשון עלה מ-6.0% בתשנ"ז ל-9.4% בתשס"ח. מאז ירד במתינות והגיע ל-7.2% בתשע"ז. במקביל לשינויים אלו, ירד באופן משמעותי חלקם של מי שפנו ללימודי מדעי הרוח מ-18.5% בתשנ"ז ל-5.8% בתשע"ז.

לוח מס' 3: סטודנטים לתואר ראשון במערכת ההשכלה הגבוהה לפי תחום לימודים, שנים נבחרות

תשע"ז	תשע"ה	תשס"ז	תשס"ב	תשנ"ז	
191,915	191,690	163,300	137,640	101,230	סה"כ – מס' מוחלטים
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ – אחוזים
5.8	6.9	9.5	11.7	18.5	מדעי הרוח
17.0	15.5	14.4	16.5	16.1	חינוך והכשרה להוראה
3.1	2.9	2.8	2.3	-	מקצועות האמנות והעיצוב
18.6	19.6	21.9	19.4	23.5	מדעי החברה
9.8	10.9	8.8	6.0	6.7	עסקים ומדעי הניהול
7.2	8.3	9.4	7.5	6.0	משפטים
1.1	1.0	0.9	0.9	1.1	רפואה
6.5	6.0	4.7	4.1	3.6	מקצועות עזר רפואיים
7.3	6.5	4.7	8.3	7.5	מתמטיקה, סטטיסטיקה ומדעי המחשב
1.4	1.3	1.8	1.8	1.6	המדעים הפיסיקליים
2.6	2.6	3.2	3.1	2.2	המדעים הביולוגיים
0.6	0.6	0.5	0.5	0.6	חקלאות
18.9	18.0	17.5	17.9	12.5	הנדסה ואדריכלות

19. בהמשך להחלטת הממשלה מיום 15.1.2017 בנוגע להגדלת כוח אדם מיומן לתעשיית ההיי טק וכחלק מיעדי התכנית הרב שנתית הקודמת הגדירו בוות"ת/מל"ג יעד להגדלת מספר הסטודנטים לתעשיית ההיי טק. לצורך מילוי יעד זה הוקמה ועדת היגוי בראשות יו"ר ות"ת פרופ' יפה זילברשץ שמטרתה לקבוע יעדים, דרכי פעולה ולגבש תכנית מקיפה לממש יעדים אלו. במהלך עבודת הוועדה הוגדרה ליבת הידע האקדמי, ההיקף והתוכן לצורך הכשרה אקדמית מספקת ונאותה של הבוגרים לעיסוק במקצועות ההיי טק. הוועדה קיימה התייעצויות ושמעה נציגי מעסיקים, ממשלה, מערכת הביטחון ועוד במסגרת "שולחן עגול" שקיים שר החינוך ויו"ר המל"ג מר נפתלי בנט, וכן במסגרת ועדה בינמשרדית בראשות משרד העבודה ומשרד רוה"מ שהוקמה עפ"י החלטת הממשלה. המלצות הוועדה התייחסו למכלול ההיבטים

הקשורים בהגדלת מספר הסטודנטים במקצועות האקדמיים, לרבות לממשק עם מערכת החינוך, לשירות הצבאי, ללימודים האקדמיים לתואר ראשון, למיצוי פוטנציאל של אוכלוסיית הנשים, ערבים, חרדים, לעיבוי הסגל האקדמי במקצועות אלה, למיצוי קורסים מקוונים ועוד. אחד מהיעדים שנקבעו הוא להגדיל את מספר הסטודנטים בשנה א' בכ-40%, תוך שמירה על רמת ההוראה האקדמית וצמצום הנשירה בתחומים אלו.

לצורך מימוש היעדים שהוגדרו, הוקצו 155 מיליון ש"ח המיועדים בין היתר להקמת מבנים ותשתיות, הגדלת שיעור הסטודנטים וקליטת סגל אקדמי מוביל בתחומי ההיי טק.

זהו הצעד הראשון משורת מהלכים נוספים, שיאושרו ע"י ות"ת, ושיובילו למימוש היעדים שהוגדרו, בדגש על חיזוק מסלולי הלימוד במקצועות ההיי טק ובהם: הנדסת חשמל ואלקטרוניקה, מחשבים, מערכות מידע ומדעי המחשב.

20. בתשע"ז עלה מספר הסטודנטים החדשים בתחומי הטבע והטכנולוגיה באוניברסיטאות ובמכללות האקדמיות והגיע ל-17,240, עלייה משמעותית של כ-6% בהשוואה לתשע"ו. זו העלייה הגדולה ביותר בעשר השנים האחרונות בתחומים אלו, שמתרכזת בעיקר בלימודי הנדסה באוניברסיטאות ומדעי המחשב במכללות האקדמיות, וזאת כחלק מיעדיה של התכנית הרב שנתית. חלקם של הלומדים תחומים אלו בשנה הראשונה עלה בתשע"ז ל-13.7% מהשנתון הממוצע של בני 20-24, בהשוואה לכ-13% בשנים הקודמות ובדומה לשיעור שהיינו עדים לו בתחילת שנות האלפיים.

21. הביקוש של הסטודנטים ללימודים בתחום הביוטכנולוגיה מושפע אף הוא מהתפתחויות התעשייה בתחום. עד אמצע העשור הראשון של שנות האלפיים עלה מספר הפונים לתחום לכ-2,600, בהשוואה לכ-1,000 בתחילת שנות התשעים, ככל הנראה כעדות לציפייתם של הסטודנטים לכניסתה של ישראל לעידן הביוטכנולוגי. בתשע"ג הגיע מספר הסטודנטים בשנה א' ללימודים בתחום הביוטכנולוגיה לכ-2,800 אולם מאז נרשמת ירידה מתונה במספרם עד שבתשע"ז הגיע ל-2,600.

22. אחד ההישגים המרשימים של מערכת ההשכלה הגבוהה בעשורים האחרונים הוא בהרחבת הנגישות להשכלה גבוהה בקרב האוכלוסייה המתגוררת בפריפריה ובקרב קבוצות אוכלוסייה חלשות. בתשע"ז כ-24% מהסטודנטים לתואר ראשון למדו במוסדות הלימוד הקיימים במחוזות הצפון והדרום (9.7% במחוז הצפון ו-14.3% בדרום), לעומת 9% שלמדו במחוז הדרום בלבד בשנת תש"ן. שינוי משמעותי זה במפת ההשכלה הגבוהה של ישראל, שהתרחש בשני העשורים האחרונים, לא היה מתאפשר אלמלא הפניית המשאבים התקציביים שנדרשו לכך אל שני מחוזות הפריפריה.

למרות ההאטה הקיימת במערכת ההשכלה הגבוהה בשנים האחרונות, מספר הלומדים במחוז הצפון גדל כמעט פי שלושה בהשוואה לתחילת העשור הקודם, בעיקר כפועל יוצא מהרחבת התוכניות הקיימות במכללות האקדמיות בצפון ופתיחת תכניות לימודים חדשות.

בחלקם של המוסדות הממוקמים במחוז ירושלים נמשכת הירידה העקבית ובשנים האחרונות כ-14% מהסטודנטים לתואר ראשון לומדים במוסדות להשכלה גבוהה הממוקמים במחוז ירושלים לעומת כ-23% מהם בתחילת שנות ה-90.

לוח 4: סטודנטים לתואר ראשון לפי מחוז המוסד, תש"ן, תש"ס, תשע"ז

תש"ז	תש"ס	תש"ן	
191,915	126,900	55,250	סה"כ - מס' מוחלטים
100.0	100.0	100.0	סה"כ - אחוזים
13.7	15.5	22.7	ירושלים
9.7	5.3	..	צפון
13.4	17.9	21.7	חיפה
17.6	15.9	4.1	מרכז
31.2	31.5	42.8	תל-אביב
14.3	13.9	8.7	דרום

23. על מנת ללמוד על הרכב הסטודנטים לתואר ראשון בכל אחד מסוגי המוסדות ניתן להסתכל על **האשכול החברתי-כלכלי של ישוב המגורים של הסטודנט בכיתה י"ב**. מעיבוד מיוחד שבוצע עבורנו ע"י הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה עולה כי בתשע"ז כ-26% מהלומדים לתואר ראשון באוניברסיטאות הגיעו מישובים הממוקמים באשכולות חברתיים-כלכליים נמוכים (אשכולות 1-4). חלקם של אלו במכללות המתקצבות ע"י הוועדה לתכנון ותקצוב עמד על 33% לערך. במכללות החוץ תקציביות חלקם של אלו נמוך יותר ועומד על כ-25%.

כ-49% מהלומדים לתואר ראשון בקמפוסים הראשיים של האוניברסיטאות מגיעים מישובים הממוקמים באשכולות הגבוהים 7-10. במכללות המתקצבות ע"י ות"ת חלקם של אלה עומד על 33% ובמוסדות החוץ תקציביים הגיע חלקם של אלה ל-47% לערך. הנתונים המפורטים לגבי כל אחד מסוגי המוסדות מופיעים בלוח 5.

לוח 5: סטודנטים לתואר ראשון לפי סוג מוסד ואשכול חברתי-כלכלי של ישוב המגורים של הסטודנט בכיתה י"ב, תשע"ז

9-10	7-8	5-6	3-4	1-2	סה"כ - אחוזים	סה"כ - מס' מוחלטים ¹⁰	
2.7%	40.7%	25.5%	20.7%	7.5%	100.0%	166,239	סה"כ סטודנטים לתואר ראשון
3.4%	45.6%	22.2%	19.4%	6.7%	100.0%	74,384	אוניברסיטאות - קמפוסים ראשיים
1.9%	31.6%	31.2%	23.7%	9.1%	100.0%	56,541	מכללות מתקצבות ע"י ות"ת
2.5%	45.0%	23.4%	18.6%	6.4%	100.0%	35,314	מכללות חוץ תקציביות

¹⁰ בהשוואת נתונים בנושא זה מול שנים קודמות יש לשים לב לעובדה כי ישובים עשויים לשנות את מיקומם באשכול החברתי כלכלי, מה שמשפיע על התפלגות הסטודנטים בין האשכולות. נתוני הסה"כ כוללים סטודנטים שלא נמצא עבורם ישוב מגורים בכיתה י"ב (עולים חדשים וכדומה). הלוח אינו כולל את הלומדים במכללות אקדמיות לחינוך.

24. מספר המועמדים ללימודי תואר שני באוניברסיטאות היה במגמת עלייה עד תחילת העשור הנוכחי, והגיע מ-18,000 בתשס"ה לכ-22,670 בתשע"א. בשנים האחרונות מספר המועמדים החל לרדת ובתשע"ו עמד על 21,860. בתשע"ו, בדומה לשנים האחרונות, 80% מבין המועמדים התקבלו ללימודים וכ-65% מימשו את קבלתם והחלו ללמוד. חלקם של הנדחים עמד על כ-20%. יחס המועמדים למתקבל ולומד בשנים האחרונות עמד על 1.6-1.7 ובתשע"ו ירד במעט ל-1.5.

בתחום מדעי הרוח, חינוך, מדעי החברה, עסקים ומדעי הניהול מתמטיקה ומדעי המחשב הייתה עליה במספר המועמדים מאמצע שנות האלפיים, ובשנים האחרונות עליה זו התמתנה ואף החלה ירידה: מספר המועמדים במדעי הרוח עלה מכ-1,200 בסוף העשור הקודם לכ-1,535 בתשע"ד אולם שוב החל לרדת ל-1,340 בתשע"ו. בחינוך ובהכשרה להוראה עלה מספר המועמדים לכ-2,525 בתשע"ג, כנראה בשל הצורך בהגדלת מספר הלומדים בתחום זה באוניברסיטאות, אולם גם כאן החלה מגמת ירידה ל-2,350 בתשע"ו. יחס המועמדים למתקבל ולומד בחינוך והכשרה להוראה ירד מ-2.5 בתשס"ה ל-1.8 בתשע"ו. במדעי החברה מספר המועמדים עלה מ-4,260 בתשס"ו ל-5,325 בתשע"א וירד במעט ל-5,170 בתשע"ו. כשיחס המועמדים למתקבלים ירד מכ-1.9 ל-1.8. במנהל עסקים עלה מספר המועמדים מ-3,440 בתשס"ו ל-4,460 בתשע"ב, ובתשע"ו עמד על 4,015. במקביל ירד יחס המועמדים למתקבלים מ-1.6 בשנים האחרונות ל-1.4 בתשע"ו. במתמטיקה ומדעי המחשב נרשמה עליה מ-845 מועמדים בתשס"ו ל-935 בתשע"א וירד בתשע"ו ל-825 מועמדים.

למרות הירידה במספר המועמדים הכללי לתואר שני בשנים האחרונות, בתחום הנדסה ואדריכלות ומקצועות העזר הרפואיים עלה מספרם. בתחום ההנדסה ואדריכלות עם העלייה במספר המועמדים ירד יחס המועמדים למתקבלים מכ-1.6 ל-1.4. מספר המועמדים במקצועות העזר רפואיים עלה מאוד בשנים האחרונות, בעקבות פתיחתן של תכניות חדשות כגון: טיפול בעזרת אומנויות, לימודי זקנה ורפואת חירום, מכ-850 בתשס"ח ל-1,930 בתשע"ו.

במשפטים ורפואה החלה מגמת ירידה עוד בתחילת העשור האחרון אשר נמשכת עד היום; במשפטים חלה ירידה במספר המועמדים מכ-2,000 ל-1,480 בתשע"ו וברפואה מכ-150 ל-85 בתשע"ו.

25. אחד התחומים המבוקשים בלימודי תואר שני הוא מנהל עסקים בו מרוכזים כ-20% מהסטודנטים רובם בתכניות ללא תזה. בתחילת שנות ה-90 למדו כ-2,500 סטודנטים לימודי מנהל עסקים, כולם באוניברסיטאות. מספרם של אלו עלה בקצב מהיר מאוד עד סוף שנות ה-90, ועל כן חלק גדול מהביקוש ללימודי תואר שני במנהל עסקים הופנה בעיקר אל המכללות החוץ תקציביות. בתשע"ז למדו כ-12,000 סטודנטים לימודי מנהל עסקים לתואר שני, מחציתם באוניברסיטאות ומחציתם במכללות האקדמיות, בעיקר באלה שאינן מתוקצבות ע"י ות"ת. התפלגות מפורטת של הלומדים לתואר שני לפי סוג מוסד ותחום לימודים מופיעה בלוח 6.

לוח 6: סטודנטים לתואר שני לפי סוג מוסד ותחום, תשע"ז

מכללות אקדמיות לחינוך	מכללות חוץ תקציביות	מכללות מתוקצבות	אוניברסיטאות	סה"כ	
7,150	10,425	3,575	39,040	60,190	סה"כ - מס' מוחלטים
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ - אחוזים
-	9.3	1.2	13.1	10.2	מדעי הרוח
100.0	14.9	10.3	9.0	21.0	חינוך והכשרה להוראה
-	0.7	12.2	-	0.8	מקצועות האמנות והעיצוב
-	14.8	19.5	19.9	16.5	מדעי החברה
-	49.0	23.2	15.5	19.9	עסקים ומדעי הניהול
-	6.1	-	5.0	4.3	משפטים
-	-	-	7.8	5.1	רפואה
-	4.0	4.4	7.9	6.1	מקצועות עזר רפואיים
-	1.3	1.8	3.9	2.8	מתמטיקה, סטטיסטיקה ומדעי המחשב
-	-	0.3	2.3	1.5	המדעים הפיסיקליים
-	-	1.8	5.3	3.5	המדעים הביולוגיים
-	-	-	1.5	1.0	חקלאות
-	-	25.4	8.8	7.2	הנדסה ואדריכלות

26. מספר המשרות של חברי הסגל האקדמי הבכיר, כולל בעלי תפקידים אקדמיים באוניברסיטאות בתקציב הרגיל, עמד על כ-5,300 משרות בתשע"ז (כולל סגל בשבתון). סה"כ משרות ושווה ערך משרות הסגל האקדמי הזוטור, עמיתי הוראה ומורים מן החוץ עמד על כ-4,385 משרות.

מספר המשרות של הסגל האקדמי הבכיר כולל בעלי תפקידים אקדמיים במכללות המתוקצבות ע"י ות"ת בתקציב הרגיל עמד על כ-1,872 משרות בתשע"ז (כולל סגל בהשתלמות ממושכת וסגל בתנאי ות"ת במכללות לחינוך שעברו לאחריות ות"ת). סה"כ משרות ושווה ערך משרות של הסגל האקדמי הזוטור, סגל עמית ומורים מן החוץ (כולל מורים מן החוץ במכינות הקדם-אקדמיות וסגל במכללות לחינוך שעברו לאחריות ות"ת) עמד על כ-2,253 משרות¹¹.

מתשע"א חל על תקציב ההוראה של המוסדות להשכלה גבוהה שבתקצוב הוות"ת מקדם התאמה ליעד יחס סטודנטים לסגל אקדמי בכיר. לכל מוסד נקבע יעד לתכנית הרב-שנתית¹² בהתאם לתמהיל תחומי הלימוד של הסטודנטים הלומדים בו, גודל כיתה נורמטיבי בכל תחום ורמת תואר. בתשע"א עמד יחס סטודנטים לסגל אקדמי בכיר באוניברסיטאות על 23.4 ובמכללות האקדמיות על 38.6. היעד שנקבע עבור אוניברסיטאות המחקר הוא יחס של 21.5 סטודנטים לסגל בכיר במוצע, בעוד שבמכללות האקדמיות נקבע יעד של 35.5. מרבית המכללות האקדמיות השיגו את היעד שנקבע להם כבר בשנת תשע"ד, כאשר בתשע"ז עמד יעד זה על 32.4 סטודנטים לסגל בכיר, בעוד שבקרוב אוניברסיטאות המחקר, קצב ההתכנסות ליעד שנקבע, הוא איטי יותר, ועמד בתשע"ז על כ-23 סטודנטים לסגל בכיר במוצע.

¹¹ כלל הנתונים לקוחים מדוחות השכר כפי שדווחו על ידי המוסדות נכון לחודש ינואר 2017.
¹² היעד נקבע לתשע"ו במסגרת התכנית הרב שנתית הקודמת אך עודנו תקף גם לתכנית הרב שנתית הנוכחית.

27. חלקן של הנשים מבין הסטודנטים עמד בתשע"ז על כ-59%, לאחר עלייה משמעותית בהשתתפותן בלימודים אקדמיים, בעיקר בשנות התשעים. הנשים מהוות כיום רוב בכל אחד מהתארים: בתואר הראשון – 58%, בתואר השני – 63% ובתואר השלישי – 53%.

חלקן של הנשים בקרב הלומדים לתואר ראשון ממשיך לעלות בשנים האחרונות מכ-55% בתש"ע, בעיקר כתוצאה מגידול בשיעור הנשים במכללות האקדמיות (49% בתש"ע ל-56% בתשע"ז). באוניברסיטאות שיעור הנשים ירד מ-55% בתש"ע ל-53% בתשע"ז.

גידול מרשים על פני השנים חל גם בהשתתפותן של נשים בלימודים לתארים מתקדמים. בשנת תש"ן חצה שיעורן של הנשים בקרב הלומדים לתואר שני את ה-50% ובתשע"ז הגיע, כאמור, שיעורן ל-63%. העלייה בשיעור הנשים נובעת מכניסת המכללות האקדמיות ללימודי תואר שני שבהן שיעור הנשים עולה ואף גדול משיעורן באוניברסיטאות שהתייצב בשנים האחרונות, ובתשע"ז שיעורן עמד על 65%-58% בהתאם.

שיעור הנשים בקרב הסטודנטים לתואר שלישי חצה לראשונה את ה-50% בסוף שנות התשעים והתייצב בשנים האחרונות על כ-53%.

בד בבד עם העלייה בהשתלבות הנשים בלימודים אקדמיים חלו שינויים גם בתחומי הלימוד שאליהם הן פונות. בתחומים: עסקים ומדעי הניהול, משפטים, רפואה, מדעי החברה והנדסה ואדריכלות חלו עליות בהשתתפותן של הנשים בכלל הלומדים בתחומים אלו בשני העשורים האחרונים. לדוגמה, שיעור הנשים שלמדו תואר ראשון במנהל עסקים עלה מכ-32% בתש"ן לכ-59% בתשע"ז, ובמשפטים מ-43% ל-52%. גם בתארים מתקדמים עלה שיעור הנשים במרבית תחומי הלימוד, אך גם כאן עיקר העלייה נרשמה במהלך שנות התשעים.

לעומת זאת, עם הירידה במספר הפונים למדעי הרוח, ירד גם חלקן של הנשים הלומדות תואר ראשון בתחום זה מכ-70% בתש"ס לכ-63% בתשע"ז.

כחלק מתכנית החומש נעשים מאמצים ניכרים על מנת לעודד את השתתפות הנשים במקצועות ההיי טק, ובמסגרתה קבעה ות"ת יעד לגידול של לפחות 20% בשיעור השתתפותן של הנשים במקצועות אלו. בלימודי הנדסה ואדריכלות לאחר שהגיע שיעור הנשים לשיא בתחילת העשור הנוכחי, ירד במעט במהלך השנים הראשונות של העשור ולאחר מכן, כנראה כתוצאה ממדיניות החומש, כאמור, עלה שוב שיעור זה. בתשע"ז הגיע שיעור הנשים בלימודי הנדסה ואדריכלות לתואר ראשון ל-29% ובתואר השני ל-26%, בהנדסת חשמל בלבד הגיע שיעורן בתואר הראשון ל-18%. שיעור הנשים לתואר ראשון במתמטיקה ומדעי המחשב היה במגמת ירידה בתחילת שנות האלפיים, ובשנים האחרונות עלה במעט ל-32% בתשע"ז. בתואר השני חלה ירידה מתונה בשיעורן בעשור האחרון ובתשע"ז עלה שיעורן ל-27%.

במקביל לגידול בהשתתפותן של הנשים בקרב הסטודנטים, ות"ת פועלת להגדלת ייצוגן של הנשים בקרב הסגל האקדמי במוסדות להשכלה גבוהה. לשם כך, הוקם בפברואר 2011 צוות בראשות פרופ' רבקה כרמי ("ועדת כרמי"), אשר המליץ על כיווני פעולה בנושא. אחריו, בשנת 2013 הוקמה ועדה משותפת למל"ג, וות"ת ומשרד המדע הטכנולוגיה והחלל בראשות פרופ' רות ארנון, נשיאת האקדמיה הישראלית הלאומית למדעים. כצעד ראשון החליטה הוועדה לבחון שלושה נושאי יסוד: הכוונת נשים בתארים מתקדמים למחקר באקדמיה, גיוס נשים כסגל חדש, קידום נשים בסגל האקדמי והגשה וזכייה בקרנות מחקר. הוועדה גיבשה המלצות אשר מנוסחות בדוח הוועדה, שהוגש למל"ג, ות"ת

ולמשרד המדע הטכנולוגיה והחלל ביולי 2015¹³. על סמך המלצות אלו, אימצו מל"ג וות"ת שורה של החלטות והמלצות לקידום הנושא, בהן, החלטות המקדמות פומביות של נתונים מגדריים והחלטות והמלצות המעדכנות את נהלי הקידום במוסדות להשכלה גבוהה. על מנת לעודד מסלול לימודים הן איכותי והן גמיש, הכירה ות"ת גם במסלולי בתר-דוקטורט משולבים (בארץ ובח"ל) לקבלת המלגה. כמו כן, בהתאם להחלטות שהתקבלו, בוצעו במהלך שנה"ל תשע"ז הפעולות הבאות: הוכפל באופן הדרגתי מספר המלגות בתכנית המלגות לבתר-דוקטורנטיות מצטיינות; החל מתשע"ו עודכנו הקולות הקוראים ותקנוני הוועדות השופטות של מלגות ההצטיינות של ות"ת והוטמעה בהם התייחסות מגדרית; פורסם קול קורא לקידום וייצוג נשים במוסדות להשכלה גבוהה, המתייחס הן להשתתפות בתקצוב התנעת פעילות היועצות להוגנות מגדרית והן להקצאת תקציב תחרותי לתמיכה בפעילות רוחבית משותפת לקידום הנושא (קורסי קיץ, סדנאות לחוקרות וכיו"ב). ועדת שיפוט שהוקמה לטובת הנושא בחנה את הפרויקטים שהוגשו, וחמישה פרויקטים זכו בתקציב התחרותי: הטכניון, אוניברסיטת תל אביב, אוניברסיטת בן גוריון, אוניברסיטת בר-אילן והמכללה האקדמית ספיר. הפרויקטים עוסקים, בין היתר, בהכוונת נשים למחקר אקדמי, וכן בהגדלת מספר חברות הסגל הבכיר בהנדסה ובמדעים המדויקים, וחולשים על השלבים השונים של התהליך; החל מימי עיון לתלמידות תיכון ועד לתכניות לעידוד סטודנטיות לצאת לפוסט דוקטורט, חניכה לדוקטורנטיות צעירות וכד'. הנושא שולב במסגרת המערכת להערכת איכות והבטחתה ובמסגרת תהליכי האקרדיטציה של תכניות לימודים חדשות; עודכנו נהלי הוועדות העליונות למינוי פרופסורים (המוסדות נדרשים לדווח למל"ג על התהליך הפנימי ועל ההתפלגות המגדרית של המועמדים והמינויים המאושרים). בימים אלו מתגבשת התכנית הרב-שנתית בנושא קידום הוגנות מגדרית בהשכלה הגבוהה, במסגרתה מל"ג/ות"ת תמשכנה לפעול למען הגדלת ייצוג הנשים בקרב הסגל האקדמי.

---

¹³ פירוט נוסף על החלטות מלג/ותת וכן עותק הדוח באתר המל"ג [לחצו כאן](#)

28. בשני העשורים האחרונים עלה אחוז הסטודנטים הערבים מבין הלומדים לקראת תואר ראשון¹⁴.

הגידול המשמעותי חל בשנות התשעים ושיעורם עלה מ-7% בתשנ"ו ל-10% בתש"ס, ומאז נשאר יציב עד תחילת העשור הנוכחי. החל מתשע"א החל גידול באחוז הסטודנטים שהגיע ל-16.2% בתשע"ז. העלייה בשיעור ההשתתפות של הסטודנטים הערבים נבעה בעיקר מפתחתם של המסלולים האקדמיים באחריות אוניברסיטאית ושל המכללות האקדמיות לחינוך באזורי הפריפריה, בהם מרוכזת האוכלוסייה הערבית, אשר הגבירו את נגישותה להשכלה הגבוהה.

הגידול בהשתתפות של האוכלוסייה הערבית התרחש בכל מערכת ההשכלה הגבוהה. באוניברסיטאות עלה שיעור הסטודנטים הערבים בתואר הראשון מ-9.0% בתש"ס ל-16.5% בתשע"ה, ובתשע"ז ירד במעט ל-15.5%. במכללות האקדמיות נע חלקם של הסטודנטים הערבים בקרב הלומדים בהן בעשור הקודם סביב ממוצע של 5.5%, ובעשור הנוכחי החל לעלות, הגיע בתשע"ה ל-9.8% ובתשע"ז עלה ל-14.6%. הגידול בשיעור הסטודנטים הערבים במכללות האקדמיות ובהתאמה הירידה בשיעור בקרב הלומדים באוניברסיטאות בשנה האחרונה, נבע הן מהכללת אוניברסיטת אריאל בתוך נתוני האוניברסיטאות, והן מצמצום תכניות הלימודים במסלולים האקדמיים בחסות האוניברסיטאות בן גוריון ובר אילן והעברתן למכללות העצמאיות, שבהן יש אחוז גבוה יחסית של לומדים ערבים. במכללות האקדמיות לחינוך עלה שיעורם מ-21% בתש"ס ל-23.8% בתשע"ז.

בהקשר זה חשוב לציין את העלייה המשמעותית שחלה בהשתתפותן של הנשים הערביות בלימודים באוניברסיטאות; אם בתחילת שנות ה-90 היו הנשים הערביות רק כ-40% מבין הסטודנטים הערבים שלמדו לקראת תואר ראשון באוניברסיטאות, הרי שבתשע"ז היה חלקן בקרב הלומדים כשני שלישי, לעומת כמחצית בקרב האוכלוסייה היהודית. התפתחות חשובה זו קשורה אף היא ללימודים המתקיימים במכללות באחריות אוניברסיטאית שאפשרו לסטודנטיות הערביות ללמוד בקרבת מקום מגוריהן מבלי להתרחק מהמסגרות המשפחתיות והחברתיות שלהן.

לאחר תקופה ממושכת של קיפאון, מסתמן בשנים האחרונות אף גידול בשיעורם של הסטודנטים הערבים מבין הלומדים לתארים מתקדמים – גידול אשר התאפשר הודות להגברת השתתפותם של האוכלוסייה הערבית בלימודי התואר הראשון בעשור שחלף. שיעור הסטודנטים הערבים מכלל הלומדים לתואר שני במוסדות להשכלה גבוהה עמד על 13.2% בתשע"ז. שיעור זה יותר שהוכפל באוניברסיטאות מ-3.6% במהלך שנות התשעים ל-9.7% בתשע"ז. בהתאם עלה גם שיעור הסטודנטים הערבים מתוך הלומדים לקראת תואר שלישי, מכ-3.5% בתחילת העשור ל-6.3% בתשע"ז. במכללות האקדמיות עלה שיעור הסטודנטים הערבים מתוך הלומדים לתואר שני מ-3.8% בתחילת העשור ל-17.9% בתשע"ז. במכללות האקדמיות לחינוך נשאר שיעור הסטודנטים לתואר שני יציב על 23%.

במסגרת התכנית הרב שנתית הקודמת החלה פעילות ענפה להרחבת הנגישות של מערכת ההשכלה הגבוהה לחברה הערבית, שבמסגרתה גובשה תכנית הוליסטית המטפלת במכלול החסמים, שנמצאו לאורכו של הרצף, מבית הספר התיכון ועד לתארים מתקדמים או השתלבות בשוק העבודה. התכנית מיושמת באופן מלא, ופעילותה מתרחבת גם כלפי אוכלוסיות ייחודיות, כגון החברה הבדואית וערביי מזרח ים. לקראת התכנית הרב שנתית החדשה נקבעו יעדים להגדלת ייצוג החברה הערבית בהשכלה הגבוהה לשנת 2021:

- א. תואר ראשון – 17% (כיום עומד על כ-15%)
- ב. תואר שני – 12% (כיום עומד על כ-11%)
- ג. תואר שלישי – 7% (כיום עומד על כ-6%)

¹⁴ האוכלוסייה הערבית כוללת מוסלמים, נוצרים ערבים ודרוזים.

במסגרת התכנית הרב שנתית החדשה יבחנו האפשרויות להרחבת התכנית לטובת השגת היעדים הנ"ל וכן יעדים נוספים אשר יגובשו על ידי ועדת היגוי המלווה את התכנית, כגון: קידום תחום הפסיכולוגיה בחברה הערבית, תארים מתקדמים, הרחבת ייצוג החברה הערבית בסגל המנהלי, האקדמי ובוועדות המרכזיות, המשך קידום החברה הבדואית ומזרח י-ם ועוד.

לגבי החברה הבדואית, ובהמשך להחלטת ממשלה מספר 2397 מיום 12.2.2017 בנושא "תכנית לפיתוח כלכלי חברתי בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב 2017-2021", החליטה ות"ת לעודד את המוסדות להשכלה גבוהה להגדיל את מספר הסטודנטים הבדואים הנקלטים לשנה א' של התואר הראשון בשיעור של 75% ביחס למספרם כיום, עד לסוף שנה"ל תשפ"ב, אז יעמוד מספרם על כ-1,500 סטודנטים בשנה א'.

29. מל"ג ות"ת מקדישות מאמצים ומשאבים רבים על מנת להנגיש את ההשכלה האקדמית לאוכלוסייה החרדית ולשלב בתעסוקה ובחברה בישראל. מאמצים אלו נשענים על שלושה עקרונות מנחים: הראשון, הכרה במאפיינים הייחודיים של האוכלוסייה החרדית, השני, שילובם באקדמיה של חרדים החפצים בכך, תוך כיבוד אורח חייהם, ומתן מענה הולם לצרכיהם ולשאיפותיהם, והשלישי, הכרה במגוון הרב הקיים במגזר החרדי.

תוכנית המח"רים להרחבת הנגישות של ההשכלה הגבוהה לאוכלוסייה החרדית הוקמה ב-2011. במסגרת התוכנית הוקמו כ-15 מסגרות אקדמיות ייעודיות לאוכלוסייה החרדית בפריסה ארצית ובמגוון רחב של תחומי לימוד.

במהלך 2015-2017 פעלה ות"ת/מל"ג בגיבוש המדיניות לחומש הבא, שאושרה במל"ג במאי 2017. המדיניות החדשה ממשיכה את פיתוח המח"רים הקיימים לצד פתיחת אפשרויות שילוב בקמפוסים הרגילים – בכיתות נפרדות או בתוך הכיתות הרגילות. בימים אלו החל פיילוט ראשון לבחינת מסלולים אלו במספר מוסדות אקדמיים. כמו כן, הושם דגש בתוכנית לתחומים הנדרשים למשק בכלל ולמגזר החרדי בפרט. כמו כן, כך ניתן דגש הן לתחומי ההיי-טק והן לתחום הכשרת המורים למגזר החרדי, בפרט במקצועות ליבה.

סך כל הסטודנטים החרדים שלמדו במוסדות להשכלה גבוהה בתשע"ז עמד על יותר מ-13,000 סטודנטים: 10,000 לתואר ראשון, 1,200 לתואר שני וכ-2,000 במכינות, לעומת סה"כ 6,000 סטודנטים חרדים שלמדו בתשע"א לכל התארים. היעד ל-2022 הוא 19,000 סטודנטים. סך התקציב שיועד לתוכנית לכל החומש עומד על כ-1.2 מיליארד ש"ח.

כמהלך משלים להקמת המח"רים הקימה ות"ת את תכנית המלגות וההלוואות לסטודנטים חרדים בהשכלה הגבוהה. גובה המלגה תלוי בתחום הלימודים והיא מוענקת לגברים ולנשים לתארים ראשון ושני. כמו כן, במסגרת תוכנית החומש הוכפל תקציב המלגות.

30. אוכלוסיית יוצאי אתיופיה מהווה כ-1.7% מאוכלוסיית המדינה ושיעור הצעירים יוצאי אתיופיה בגילאים הרלוונטיים להשכלה גבוהה (20-29) מהווה כ-2.5% מקרב כלל הצעירים בישראל בגילאים אלו. עם זאת, שיעור השתתפותם במערכת ההשכלה הגבוהה בפועל כיום עומד על כ-1.1% בלבד. מספר הסטודנטים יוצאי אתיופיה לתואר ראשון עמד בשנה"ל תשע"ז על 2,583 סטודנטים (לא כולל או"פ), המהווים כ-1.3% מסך הסטודנטים לתואר ראשון. מספר הסטודנטים בתואר השני עמד בתשע"ז על 357 ובתואר השלישי על 19.

החל משנה"ל תשע"ח תתמוך ות"ת לראשונה בתכנית מקיפה להנגשת ההשכלה הגבוהה ליוצאי אתיופיה. במסגרת זו הציבה ות"ת יעד להגדלת מספר הסטודנטים יוצאי אתיופיה בתואר הראשון, כך ששיעורם מקרב הסטודנטים יעמוד עד לסיום התכנית הרב שנתית על כ-1.7%, בדומה לשיעורם באוכלוסייה. משמעות היעד הינה גידול של כ-40% במספר הסטודנטים בתואר הראשון, מכ-2,500 כיום לכ-3,500 בתוך כחמש שנים.

לטובת הנושא פועלת בוות"ת ועדת היגוי להנגשת ההשכלה הגבוהה ליוצאי אתיופיה בראשות חבר ות"ת, פרופ' יוסי שיין, המורכבת מנציגי ציבור ואנשי אקדמיה, ברובם יוצאי אתיופיה. במהלך עבודתה מיפתה ועדת ההיגוי את החסמים העיקריים בהשתלבות יוצאי אתיופיה במערכת ההשכלה הגבוהה והמליצה לוות"ת על שורה של צעדים מתוך תפיסת הנגשה הוליסטית, החל מהשלבים הטרום אקדמיים. התכנית כוללת מידע והכוון להשכלה גבוהה בישובים, סיוע בהסרת חסמים לעמידה בתנאי הקבלה, מעטפת לימודית וכלכלית לתלמידי המכינות הקדם אקדמיות, כמו גם תגבורים אקדמיים וכלכליים במהלך לימודי התואר הראשון, כל זאת לטובת הגדלת שיעור המתקבלים ושיעור הבוגרים בתואר הראשון.

במקביל לכל אלה וכאלמנט מרכזי ועדת ההיגוי מובילה תפיסת מצוינות, הכוללת יצירת קבוצת מופת מקרב הסטודנטים יוצאי אתיופיה, שתקרין הן כלפי פנים על הקהילה והן כלפי חוץ על החברה הישראלית. התכנית תאפשר להאיר את קהילת יוצאי אתיופיה מזווית של מצוינות ולממש את הפוטנציאל האקדמי חברתי הטמון בסטודנטים.

עוד החליטה ועדת ההיגוי כי התכנית תיבנה בשלבים, כך שנושאים שהתקבלה לגביהם החלטה בשלב זה ייצאו לדרך כבר בתחילת שנה"ל תשע"ח ובמקביל, יימשכו הדיונים בנושאים נוספים אשר טרם נדונו והחלטה לגביהם תתקבל בהמשך. החלטות הועדה הינן ברוח אבני היסוד שהוגדרו בהחלטות הממשלה מספר 1300 ומספר 324 בנושא "מדיניות ממשלתית לקידום שילובם של אזרחי ישראל ממוצא אתיופי בחברה הישראלית" מיום 31.7.2015, בכל הקשור לצמצום פערים, למצוינות ומנהיגות ולחברה הישראלית.

31. בסוף שנת 2011 נחתם מזכר הבנות בין משרד החינוך לוות"ת בנוגע **למעבר הדרגתי של מכללות**

אקדמיות לחינוך לאחריות ות"ת בכפוף לעמידה במספר תנאי סף שנקבעו (איתנות פיננסית, זכויות קנייניות בקרקע, גודל מוסד, התאמת התקנונים והגופים המנהלים להנחיות מל"ג/ות"ת וכו'). הסכם זה נחתם בין היתר נוכח קשיי ההתנהלות של המכללות תחת משרד החינוך ולאור המלצותיהן של מספר ועדות שהוקמו לבחון את איכות מכללות אלו והכשרת המורים בישראל¹⁵.

המעבר לוות"ת יאפשר לכלול את מערכת ההכשרה להוראה בתוך מערכת ההשכלה הגבוהה ותחת אחריות הגופים המקובלים ובכך להעלות את מעמד הפרופסיה. כמו כן, המעבר יאפשר התאמה למערכת האקדמית המקובלת בוות"ת בנושאים שונים, כגון: עצמאות אקדמית וניהולית במוסדות, פיתוח תחומים תומכי חינוך, עדכון מודל ההוראה לסטנדרטים האקדמיים המקובלים, פעילות במסגרת רב-שנתית תקציבית ואקדמית ועוד.

בתשע"ג עברה המכללה לחינוך אחוה לאחריות ות"ת דרך מיזוגה עם המכללה האקדמית הכללית, ובמהלך תשע"ו עברו מכללת בית-ברל וסמינר הקיבוצים לאחריות ותכנון ות"ת.

¹⁵ ועדות בן-פרץ (2001), אריאב-כץ (2004), תומר (2004), דברת (2005), אריאב (2006).

במקביל, נחתם הסכם בין משרד החינוך לוות"ת המסדיר את אחריות המשרד לגבי תחומי אחריותו בפעילות המכללות, וכן הוסדר מנגנון לתיאום בין משרד החינוך לוות"ת אשר יבטיח שיתוף פעולה בין שני הגופים בכדי להתאים, לווסת ולנתב את מתכונת ההכשרה והיקפה לפי צרכי המערכת. ביולי 2016, לצורך קידום המשך מעבר המכללות לחינוך לאחריות ות"ת באופן הדרגתי ומבוקר, החליטו מל"ג וות"ת לאשר מתווה למעבר מכללות אקדמיות לחינוך לאחריות ות"ת. על פי המתווה, מעבר מכללה אקדמית לחינוך לאחריות ות"ת יתאפשר באמצעות איחוד עם מוסד אחר להשכלה גבוהה בלבד ולא יתאפשר מעבר עצמאי, זאת בהתאם למדיניות מל"ג/ות"ת ומשרד החינוך. כחלק מהחלטה זו גיבש צוות היגוי, המשותף למל"ג/ות"ת ולמשרד החינוך, "מפת דרכים" לכל מכללה אקדמית לחינוך הכוללת מספר חלופות לאיחוד. במסגרת "מפת הדרכים" מופיעים גם חלק מהמוסדות להשכלה גבוהה הנמצאים באחריות ות"ת כחלופות לאיחודים. מפת הדרכים מהווה הצעה אך אינה מחייבת, וניתנה למוסדות האפשרות להציע איחוד עם מוסד אחר בכפוף לתנאים ולמטרות שנקבעו. כיום ישנם מספר מוסדות אשר נמצאים בדיונים על אפשרויות איחוד, אשר מל"ג וות"ת פועלות לקידום בהתאם למתווה שנקבע.

הוכן ע"י חוה קליין, מיכל אופיר ושירה אפרת – אגף תכנון, ות"ת